

Természetvédelmi kezelések

Legeltetés

Az ökológiai értékek megőrzésének egyik legfontosabb eszköze a hagyományokon alapuló, fenntartható tájhasználati módok - a legeltetéses állattartás és az extenzív gyepgazdálkodás - felelevenítése. Mindez kiegészül az agresszíven előretörő, tájidegen növényfajok visszaszorításával. Az ökológiai értékek megőrzése a tradicionális magyar háziállatfajok génmegőrzési programjához kapcsolódik. A somogyfajsi fás legelőn szürkemarha gulyát, és rackanyáját legeltetünk. A legeltetés szakaszolva, a botanikai értékek vegetációs ciklusainak figyelembe vételével történik.

Kaszálás

A fás legelő száraz dombhátain több ezer tő fekete kőkörcsin (*Pulsatilla pratensis* subs. *nigricans*), a mélyebben fekvő, nedvesebb részeken kiterjedt foltokban helyenként több száz tő pompás kosbor (*Orchis laxiflora*), hússzínű ujjaskosbor (*Dactylorhiza incarnata*), vitéz kosbor (*Orchis militaris*) is található. A süppedő talajban bármilyen munkagép csak jelentős taposási károkat okozva tud előre haladni, ezért a kosborok elvirágzása után az aranyvessző (*Solidago gigantea*) által borított területek kaszálása kézi erővel történik. A kosborok termőhelyén kívül eső, és a szárazabb területeken a gyomnövények visszaszorítását rotációs fókaszálával végezzük el, természetesen a vegetációs időszakot követően. Az aranyvessző rendszeres kaszálásával az őshonos fűfélék és a kosborok ismét jelentős élettérhez jutottak. Az eddig elvégzett munka máris szembetűnő eredményt hozott.

Az akác visszaszorítása

A fás legelő korábbi elhanyagolt állapota, és a kedvező talaj-adottságok miatt az akác (*Robinia pseudoacacia*) is nagy területeken borította el az eredeti növénytakaró élőhelyét. A száraz homokbuckák a fekete kőkörcsin élőhelyei. Az akácborítás alól felszabadult jelentős nagyságú területek ismét kedvező feltételeket biztosítanak az eredeti vegetáció számára. Fontos és nehéz fizikai munkát igénylő feladat volt az évszázados tölgylek alatt felmúrt akác irtása, amely javította a tölgylek természetes újulatának megerősödését. E munkából önkénteseink is jelentős részt vállaltak.

Táskai rét

A hajdan dús, magas ökológiai értékű nedves rét a legeltetés és kaszálás megszűntével elgyomosodott, a terület nagy részét az aranyvessző (*Solidago gigantea*) borította el. Az élőhely-rekonstrukció első feladata az évenként többszöri, szakaszos kaszálás, valamint a legeltetés újraindítása. Ezzel egyidejűleg a terület vízháztartásának vizsgálata, a vízkormányzáshoz szükséges beruházások tervezése, kivitelezése.

Saját tulajdonú vizes élőhelyek természetvédelmi kezelése

A fenntartható természethasználat, egyben az ökológiai értékek fennmaradását szolgáló területkezelési módok egyik formája az extenzív halászat.

E tevékenység keretében kiemelkedően fontos feladatunk az ökológiai célok szolgálatában álló, a természeti értékek fennmaradását, védelmét szolgáló, összesen 500 ha nagyságú, saját tulajdonú erdei tavas területek fenntartása, kezelése, monitoringja, őrzése. Ezeket európai-jelentőségű vidrapopuláció (*Lutra lutra*), valamint több védett és fokozottan védett faj (réisas /*Haliaeetus albicilla*/, fekete gólya /*Ciconia nigra*/, cigány réce /*Aythya nyroca*/) számára biztosítunk élőhelyet és táplálékot. Folyamatosan végezzük a területek ökológiai és műszaki (zsilipek, ár-asasztók, gátak, egyéb műtárgyak) állapotának megőrzését, karbantartását, amely jelentős élőmunkát igényel. Állandó feladatot jelent az értékek bemutatásához szükséges létesítmények (útvonalak, megfigyelőhelyek, épületek) karbantartása, fejlesztése, az ehhez szükséges személyi és technikai feltételek biztosítása.

Bekapcsolódtunk egy nemzetközi gólyavédelmi-programba, amelyben 8 európai ország és Marokkó vesz részt. A program legfontosabb elemei a fehér (*Ciconia ciconia*) és fekete gólyákat érintő élőhely- és fajvédelem, a minden korosztályra kiterjedő ismeretterjesztés, szemléletformálás, az oktatást kiegészítő tevékenységek, közösségi rendezvények és események szervezése.

Kőrösberki tavak

Közalapítványunk történetének eddigi legnagyobb ökológiai jelentőségű élőhely-rekonstrukciója valósult meg a Korokna-patak árterén elkészült beruházással. A rekonstrukció során három természetközeli állapotú tó, egy lefűződött vizes élőhely, több kilométer hosszúságú csatorna-rendszer jött létre, összesen mintegy 15 ha nagyságban. A vizes élőhely-együttes további 50 ha terület talajvíz-ellátottságát javítja, ami több védett növényfaj (pl.: kosborfélék) populációjára is kedvező hatással van. Hirtelen lezúduló, nagy mennyiségű csapadék előfordulása esetén az újonnan kiépített rendszernek fontos árvízcsökkentő és hordalékülepítő hatása van. A Korokna-patak a Balaton vízgyűjtőjén helyezkedik el, ezért az említettek kedvező hatása a Balaton vízének védelme szempontjából is fontos.

A földmunkák és a műszaki létesítmények elkészülte után, 2006.08.12-én kezdődött a próbaüzem, a terület elárasztása. E pillanattól kezdve voltunk (vagyunk) tanúi annak a felemelő folyamatnak, ahogyan az élővilág, a fajok sokasága egyre inkább birtokába veszi a területet. 2006. szeptemberében tókés récék (*Anas platyrhynchos*), vonuló szárcsa (*Fulica atra*) csapatok jelentek meg a tavaknál. Szinte azonnal ott termettek a szürke gémekek (*Ardea cinerea*), nagyköcsagok (*Egretta alba*), nem sokára megjelent a bütykös hattyú (*Cygnus olor*), majd az enyhe tél hatására itt is maradtak. A tavaszi vonuláskor cigányréccével (*Aythya nyroca*), bőjti réccével (*Anas querquedula*), csörgő réccével (*Anas crecca*), szárcsákkal, víziúkokkal (*Gallinula chloropus*), kis vöcskökkel (*Tachybaptus ruficollis*) gazdagodott a madárfauna. 2007. májusától a csatornák partfalaiban gyurgyalagok (*Merops apiaster*) fészkelnek, a kiöntéseken, tocsogókon megjelentek a kanalas gémekek (*Platalea leucorodia*), bibicek (*Vanellus vanellus*), cankó-fajok (*Tringa* sp.), sárszalonnák (*Gallinago gallinago*), billegetők. Megjelent a fekete és a fehér gólya (*Ciconia nigra*, *C. ciconia*) is az új táplálkozó területen. Összességében elmondható, hogy az élőhely-rekonstrukció sikeres, kitűzött célját elérte, hatására visszatér a Belső-Somogy ártéri területeire, így a Kőrösberkekben a Korokna-patak árterére egykor jellemző élővilág.

Kedves Olvasó! Kérjük, amennyiben a fenti célokkal, programokkal, tevékenységekkel egyetért, és szeretne a Belső-Somogy természeti és kulturális értékeinek védelmébe bekapcsolódni, támogassa tevékenységünket akár személyi jövedelemadója 1%-nak felajánlásával, vagy egyéb formában.

Zöld Folyosó Közalapítvány

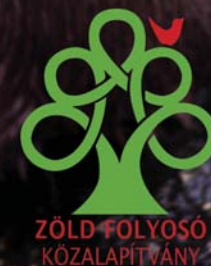
8708 Somogyfajsz, Kossuth L. u. 62.
E-mail: spanco@t-online.hu
www.stvsz.hu
www.teraholnapert.hu
Adószám: 18763166-2-14
Bankszámlaszám: Raiffeisen Bank
12072514-00115814-00100005

Készült a "Tér a holnapért-Espaces pour demain" francia-magyar biodiverzitásvédelmi program keretében.

ZÖLD FOLYOSÓ KÖZALAPÍTVÁNY

14 év
a Természet szolgálatában...

Magyarországra jellemző, hogy a gazdaságilag elmaradott térségek természeti értékekben bővelkedő területeket rejtnek. Ezen térségek fejlődésének egyik lehetséges alternatívája a természeti potenciál fenntartható használata. Fontos feladat, hogy a lakosság e tökéértéket felismerje, és - folyamatos szakmai segítséggel - a térség hagyományain alapuló módon használja, egyben megőrizzé azt.

A **Zöld Folyosó Közalapítványt** 1995. augusztus 1-én alapította Somogyfajsz Község Önkormányzata, a Somogy Természetvédelmi Szervezet és négy magánszemély.

A Közalapítvány tevékenységét Somogy megyében, elsősorban Belső-Somogyban folytatja, de részt vesz regionális, országos, illetve nemzetközi programokban is. Összesen mintegy 300 ha nagyságú, saját tulajdonú, illetve bérelt rét-legelő, és összesen mintegy 500 ha tavas terület természetvédelmi kezelését végzi. A rét-legelő természetvédelmi kezelésének eszköze a tradicionális magyar háziállatok (magyar szürke szarvasmarha, racka juh) külterjes tartása és tenyésztése, az extenzív gyeppasztorok. A tavas területek kezelési módja az extenzív halászat. A gazdálkodásból és támogatásokból származó bevételek ökológiai értékekben gazdag, veszélyeztetett területek megvásárlását, a területek ökológiai állapotának fenntartását, a természeti értékek védelméhez, bemutatásához szükséges turisztikai, oktatási infrastruktúra kialakítását, fejlesztését, működtetését szolgálják.

A Közalapítvány együttműködik a **Somogy Természetvédelmi Szervezettel** a környezettudatos magatartás megalapozását, az ökológiai ismeretek fejlesztését szolgáló tevékenységben, az élőhely- és fajvédelmi programok fenntartásában. Szakmai, módszertani segítséget nyújt az ökológiai értékek fennmaradását szolgáló gazdálkodás, a fenntartható tájhasználat témakörében a gazdálkodók, önkormányzatok részére.

Természeti értékek

A **Korokna-patak** a Balaton déli vízgyűjtőjének egyik jelentős vízfolyása. Újvárfalvától a nagyberek torkolatig fél évszázaddal ezelőtt még hét vízimalmot hajtott. A **Korokna-völgy** földrajzilag síknak mondható, ahol néhány méternyi szintkülönbség is jelentős növénytakaróbeli eltéréseket eredményezhet. Ennek oka, hogy a talaj mélyedéseiben összegyűlő (időszakos) vízállások környékén mocsári jellegű, míg a száraz, homokos domboldalokon a száraz gyepekre jellemző növényzet alakult ki. Ez a jelenség a különböző homoktalajok eltérő vízmegtartó képességéből ered.

Azok a mélyedések, melyek hosszabb időn át víz alatt álltak, lassan elmocarasodtak. Ezekből a területekből alakultak ki a kisebb éger- és fűzlápok. A vízfolyások mentén mozaikosan éger, tölgy, bükk és kőris ligetek, valamint foltokban mocsaras területek találhatóak. A gazdag és nedves talajon tölgy, gyertyán facsoportok szóródnak, melyek közé egy-egy bükkfacsoport is beékelődik. A magasabban fekvő területeket tölgyerdők, a tisztásokat pedig legelők borítják. Ez a sokszínűség a terület légyszárú növényvilágában is fellelhető.

A Korokna-patak a **Nagyberek** egyik legfontosabb tápláló vízfolyása, amely a berek csatornáin át folyik a Balatonba. A Nagyberek belső, háborítatlan mocsárvilága igazi madár-paradicsom. A peremterületeken a múltban a pásztorokodás, a legeltetéses állattartás volt a jellemző területhasználat. A terület botanikai értékei közül említést érdemel a védett rostostövű sás (*Carex appropinquata*), a hússzínű ujjaskosbor (*Dactylorhiza incarnata*), az elegáns kosbor (*Orchis laxiflora*), az agárkosbor (*Orchis miro*), valamint a téli zsúrló (*Equisteum hyemale*). Ezek a degradált sztyeprét-maradványokon szórványos csoportokban fordulnak elő. Az élőhely rehabilitációja az orchideafélék állományának megóvását, megerősödését is szolgálja. A terület ökológiai értékét egy ritka, fokozottan védett faj, a patkányfejű pocok (*Microtus oekonomus*) előfordulása is jelzi.

A **somogyfajsi fás legelő** a Balaton és a Dráva közt húzódó ökológiai hálózat egyik jelentős mozaikja. Ez a ligetes erdővel tarkított mészkőrűl homoki gyeptársulás egyike az utolsó somogyi legelőerdőknek. A homokbuckás felszín mélyedéseiben kialakult kisebb-nagyobb mocsarak és a száraz gyepek átmenet nélküli találkozása a flóra és fauna sajátos változatosságát eredményezi.

A flóraelemek közül az agárkosbor (*Orchis morio* L.), a mocsári kosbor (*Orchis laxiflora* Lam.), a vitéz kosbor (*Orchis militaris* L.) és a hússzínű ujjaskosbor (*Dactylorhiza incarnata* (L.) Soó), valamint a buglyos szegfű (*Dianthus superbus* L.) több száz, a homokbuckákon a fekete kőköröscsin (*Pulsatilla pratensis* subsp. *nigricans*) több ezres tószámmal van jelen.

A fauna értékei közül például a sisakos sáska (*Acrida hungarica*), a cigányréce (*Aythya nyroca*) és a törpe vízcisibe (*Porzana pusilla*) előfordulása jelzi az élőhely ökológiai értékét. A terület évszázadokon át legelő volt, s a fás legelőkre jellemző faunaelemek közül a szalakóta (*Coracias garrulus*) és a vörös vércse (*Falco tinnunculus*) mára sajnos eltűntek az élőhelyek kedvezőtlen átalakulása miatt.

A Balaton és a Dráva közt húzódó ökológiai hálózat természeti értékei, valamint a védelmük érdekében végzett tevékenységek iránt érdeklődők tájékoztatását, részükre ökoturisztikai programok kialakítását, szervezését kiemelt feladatként kezeljük. A programok egyik alapvető célja a természet jobb megismerésén alapuló környezettudatos szemléletmód és gondolkodás, felelősségtudat megalapozása, fejlesztése a projekt által érintett települések lakossága, valamint az ide érkező látogatók körében.

Kialakítottuk azt az állandó túraútvonalat, amelyen a csoportok a Balaton déli partjától indulva, 6 nap alatt érik el a Dráva folyót. A résztvevők a Balaton-Nagyberek, a Somogyfajsi Pásztorpark, a Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet és a Petesalmi Vidrapark érintésével ismerkednek meg a Belső-Somogyra jellemző, mozaikos élőhely-típusokkal és azok változatos élővilágával.

Somogyfajsi természetvédelmi és turisztikai információs központ

Az egykori Kund-kastély Közalapítványunk központja, amely a szakmai alapfeladatok koordinációja, irányítása mellett lakossági természetvédelmi és turisztikai információs feladatokat lát el. Természetvédelmi ismeretterjesztő, szemléletformáló, oktatást kiegészítő tevékenységet végez, szakmai módszertani és kulturális rendezvények, események színtere. Az épület felújításával javultak a látogatók fogadásának körülményei, tájékoztatásuk színvonala. Ide érkeznek a Korokna-völgy, illetve a környező területek természeti és kulturális értékei iránt érdeklődők, egyben ez a kiinduló pontja a Balaton és a Dráva közt húzódó zöld folyosó értékeinek bemutatását szolgáló programoknak.

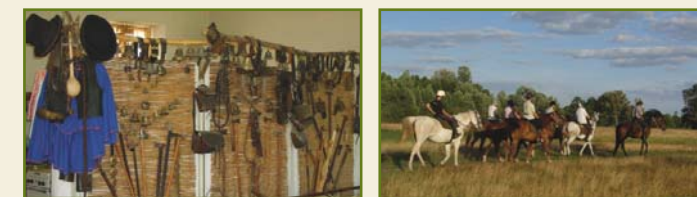

Oktatás, szemléletformálás, ökoturizmus

Somogyfajsi Pásztorpark

A somogyi pásztorokodás hagyományainak bemutatása évről-évre több látogatót vonz. A Pásztorparkban a látogatók megismerhetik a somogyi pásztorélet múltját, a pásztorok művészetét, szokásait, hiedelmeit, babonáit, eszközeit. A Parkban jelentős fejlesztések történtek, amelyek egyrészt a bemutatást teszik hitelesebbé, másrészt a látogatók kényelmét szolgálják. A 200 ha nagyságú terület látogatói infrastruktúrájának fenntartása, valamint a szakszervezetek nem kis feladatot jelentenek.

A pásztorélet tárgyi emlékeiből állandó kiállítás nyílt a Kund-kastély egyik termében. Az érdeklődők az épülettől induló bemutató útvonalon végighaladva kapnak ízelítőt a táj valamikori hangulatából. Általános iskolai csoportok egész napos, illetve több napos terepprogram keretében ismerkedhetnek meg a térség természeti és kulturális értékeivel, nevezetességeivel. A Pásztorpark látogatói részére szakszervezetet biztosítunk.

Cíframalom, Halászház

Megújult a Boronka-melléki Tájvédelmi Körzetben található fogadóközpontunk.

A beruházás befejeztével az épületben tízennégy fő kultúrális elszállásolására van lehetőség, míg az ingatlan területe további 30 fő sátras elhelyezésére alkalmas. A látogatók számára sokrétű programot kínálunk a Tájvédelmi Körzet élővilágának megismerésére.

Vidrapark - Petesmalom

A Vidrapark célja a Belső-Somogyra jellemző, 150 ha nagyságú erdei tavas terület élővilágának, ökológiai értékeinek, a vidra élőhelyére jellemző életközösségnek, a flóra és fauna jellegzetességeinek bemutatása a látogatók számára, akik egyúttal megismerkedhetnek az extenzív halászatnak, mint a fenntartható természethasználat, az ökológiai értékek fennmaradását szolgáló területkezelési módok egyik formájának szerepével, jelentőségével. Programjaink alapeleme az ember és a természeti környezet kapcsolatának, az emberi tevékenység átalakulásának bemutatása az avar kortól napjainkig. A pedagógiai cél a környezettudatos szemlélet, gondolkodásmód és magatartás kialakításának megalapozása, elősegítése.

A Park rendkívüli népszerűségnek örvend, számos csoport látogatja meg az ország távolabbi vidékeiről és külföldről egyaránt. A csoportok mellett családok, magánszemélyek is szép számmal érkeznek a területre. A látogatottság átlagosan mintegy 5000 fő évente. Éppen ezért munkánk fontos állomása volt a fogadóépület korszerűsítése, a bemutató útvonal és a megfigyelőhelyek felújítása, korszerűsítése. A látogatók a vidra életmódját, szokásait, a tavak élővilágát megismerve jutnak ismeretekhez, mindez szoros érzelmi kötődés és felelősségtudat kialakulását segíti elő. A látogatók számára szakszervezetést, a bemutató útvonal térképét és a látóvalók leírását tartalmazó tájékoztató anyagot adunk. Óvodai és iskolai nevelést, oktatást kiegészítő terepprogramokat is szervezünk, melyekhez szakmai közreműködést, felügyeletet biztosítunk. A Vidrapark szünnep nélkül, egész évben látogatható.

A Vidrapark egyben a veszélyeztetett (fiatal, vagy sérült) vidrák (*Lutra lutra*), illetve egyéb védett emlősök, madarak menhelye. A projekt időtartama alatt 14 vidra, számos fehér gólya (*Ciconia ciconia*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), és egy legyengült, de már röpképes rétisas-fióka (*Haliaeetus albicilla*) volt átmeneti lakója.

